

I. Wstęp

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu, wykonująca zadania systemu pieczy zastępczej – art. 2 ust. 3 i art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.). W oparciu o zapisy ww. ustawy oraz na podstawie Zarządzenia Nr 58/2011 Starosty Świdnickiego z dnia 8 listopada 2011 r. z dniem 1 stycznia 2012 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu świdnickiego.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Pieczka zastępcza zapewnia:

1. pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka,
2. przygotowanie dziecka do: godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczenia straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych,
3. zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu Rodzinnego i Nieletnich. Wyjątek stanowi przyjęcie dziecka do rodziny zastępczej zawodowej, pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego na podstawie: orzeczenia sądu, doprowadzenia przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie. Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Objęcie dziecka rodzinną formą pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, za zgodą rodziny zastępczej może przebywać w dotychczasowej rodzinie, jeżeli kontynuuje naukę, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia. Rodzinę zastępczą tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko. Funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej pełnią najbliżsi krewni dziecka: dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo. Ustanawia ją sąd rodzinny w wypadku: śmierci rodziców, ich niewydolności wychowawczej czy innych problemów, których skutki niekorzystnie odbijają się na dziecku. Rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Co najmniej jedna osoba tworząca rodzinę zastępczą niezawodową musi posiadać stałe źródło dochodu. Zawodową rodziną zastępczą najczęściej bywa małżeństwo, które z tytułu wykonywanej pracy otrzymuje wynagrodzenie (jedna osoba). Zawodowa rodzina zastępcza pełniąc funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dzieci pod opiekę w sytuacjach nagłych. Trafiają tu także dzieci małe, poniżej 10 roku życia. W pogotowiu rodzinnym dziecko przebywa do czasu unormowania sytuacji, nie dłużej niż 4 miesiące. W szczególnych przypadkach okres pobytu dziecka zostaje przedłużony do 8 miesięcy lub do czasu zakończenia postępowania sądowego. Praca rodziny zastępczej z założenia jest nastawiona na powrót dziecka do rodziny biologicznej. Opieka rodziny zastępczej jest tymczasowa. Rodzina zastępcza nie posiada pełni praw rodzicielskich, a ograniczenie władzy rodzicielskiej nie pozbawia rodziców biologicznych określonych praw i obowiązków dotyczących podejmowania decyzji m.in. w sprawach obywatelstwa dziecka, sposobu leczenia, światopoglądu, wyboru kierunku edukacji, sposobu wychowania, rozwoju zainteresowań. Rodzice nadal korzystają z praw cywilnych. Spoczywa na nich obowiązek alimentacyjny oraz zachowują też prawo do kontaktów z dzieckiem.

II. Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 76 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od wielu lat prowadzi systematyczny nabór kandydatów na rodziny zastępcze. W 2017 r. akcje promujące ideę rodzicielstwa prowadzone były w oparciu o materiały edukacyjne typu:

- 1) film promujący rodzicielstwo zastępcze „Każdy zasługuje na rodzinę – PCPR w Świdnicy”, który ukazał się w TV Teletop Sudety (50 emisji telewizyjnych) oraz stronie internetowej niniejszej telewizji oraz stronie internetowej PCPR w Świdnicy,
- 2) plakaty w ilości 300 szt., które zostały rozesłane do wszystkich gmin powiatu, instytucji pomocy społecznej oraz przychodni zdrowia, zostały umieszczone na słupach ogłoszeniowych w Świdnicy oraz autobusach komunikacji miejskiej w Świdnicy i w Świebodzicach,
- 3) banery w ilości 5 szt., które były rozwieszone na terenie powiatu świdnickiego, tj.: w Świdnicy (2 szt.) , w Krzyżowej (1 szt.), w Marcinowicach (1 szt.) oraz Bystrzycy Górnej (1 szt.),
- 4) informację o poszukiwaniu kandydatów na rodziców zastępczych umieszczoną na stronie internetowej PCPR w Świdnicy oraz FB,
- 5) promocję realizowano także:
  - a) podczas Plenerowych Warsztatów Rodzinnej Pieczy Zastępczej „OTWARTY DIALOG” w Krzyżowej w ramach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego,
  - b) podczas „Targów Żywności” oraz „Dnia Rodziny” w Świdnicy,
  - c) za pomocą **strony na facebooku**, którą polubiło 446 użytkowników. W ramach tej strony funkcjonuje funpage Zespołu, który promuje rodzicielstwo zastępcze i informuje użytkowników o wszelkich działaniach jednostki w ramach rodzinnej pieczy zastępczej.

Efektem prowadzonych działań było zgłoszenie się 25 osób na szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze, w tym 16 osób na szkolenie, które odbyło się w I kwartale 2017 r., a 9 osób na szkolenie, które rozpoczęło się w IV kwartale 2017 r.

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych, zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy;

Osoby, które wyrażają gotowość do pełnienia funkcji zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych, przechodzą stosowną kwalifikację. Dostarczają wymagane dokumenty, zaświadczenia o stanie zdrowia oraz uczestniczą w badaniach pedagogicznych i psychologicznych. Po szczegółowej analizie zebranej dokumentacji Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej podejmuje decyzję o zakwalifikowaniu ww. osób na szkolenie.

Na szkolenie, które odbyło się w I kwartale 2017 r. gotowość wyraziło **16** osób. W trakcie kwalifikacji do szkolenia **2** osoby zrezygnowały z odbycia szkolenia prowadzonego przez tut. Centrum, tym samym nie kończąc procesu kwalifikacji. Efektem prowadzonych działań było zakwalifikowanie **14** osób do szkolenia, z których wszystkie osoby ukończyły szkolenie i tym samym wydano **14** świadectw ukończenia szkolenia i 14 świadectw kwalifikacyjnych.

Ponadto prowadzona przez 2017 r. kampania promująca rodzicielstwo zastępcze doprowadziła do zgłoszenia się kolejnej 9-cio osobowej grupy kandydatów na rodziny zastępcze, spośród której 1 osoba wycofała swój wniosek o przyjęcie na szkolenie. Po analizie zgromadzonej dokumentacji przedstawionej przez kandydatów 8 osób zostało skierowanych na badania psychologiczno- pedagogiczne. W wyniku ww. badan 7 osób zostało zakwalifikowanych do szkolenia, jedna nie otrzymała kwalifikacji. Szkolenie rozpoczęło się w IV kwartale 2017 r., a zakończyło w kwietniu 2018 r.

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

Zgodnie z zapisami ustawy kandydaci na niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze oraz osoby wyrażające gotowość prowadzenia rodzinnego domu dziecka, są zobowiązani do ukończenia szkolenia. W 2017 r. podjęto się organizacji dwóch szkoleń, przy czym jedno zakończyło się w I kwartale 2017 r., drugie rozpoczęło się w IV kwartale ub. Roku, a zakończyło w kwietniu 2018 r.

Szkolenia były prowadzone przez pracowników Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej tutejszego Centrum na podstawie programu szkoleniowego „Rodzina”, który został zatwierdzony przez Ministra Polityki Społecznej decyzją nr 30/2013/RZ z dnia 19 grudnia 2013 r. W szkoleniu w I kwartale 2017 r. uczestniczyło **14** osób. Szkolenie zrealizowano w ramach 10 spotkań (52 godzin dydaktyczne). W zakres szkolenia wchodziło ukończenie dodatkowego 10-cio godzinnego stażu w zawodowej rodzinie zastępczej lub rodzinnych domach dziecka. Wszyscy kandydaci odbyli wymagany staż. Efektem ww. działania było uzyskanie przez **14** osób świadectwa ukończenia szkolenia potwierdzającego predyspozycje do prowadzenia rodziny zastępczej. Spośród ww. liczby osób **11** zostało ustanowionych przez sąd rodzinny rodzinami zastępczymi, w których umieszczono dziewięć dzieci.

Natomiast na szkolenie, które rozpoczęło się w IV kwartale 2017 r. zgłosiło się 9 osób.

4. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej nie odbyło się z uwagi na brak kandydatów do prowadzenia tego typu placówki.

5. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;

Spośród **16** osób, które zadeklarowały gotowość do udziału w szkoleniu w I kwartale 2017 r. dla kandydatów na rodziny zastępcze, przy czym 2 osoby przed kwalifikacją na szkolenie z niego zrezygnowały, a **14** osób zostało zakwalifikowanych do szkolenia. Przed przystąpieniem do szkolenia kandydaci muszą być poddani badaniom psychologiczno - pedagogicznym. Spośród 14 osób, 12 zostało skierowanych na badania psychologiczne oraz pedagogiczne. Badania były prowadzone przez psychologa zatrudnionego w PCPR w ramach umowy o pracę, natomiast badania pedagogiczne zostały zlecone osobie zatrudnionej na

umowę zlecenie. Badaniami, które organizował PCPR zostało objętych 12 osób, natomiast 2 osoby dostarczyły badania, które wykonał podmiot zewnętrzny na ich zlecenie.

W wyniku przeprowadzonych badań wszyscy kandydaci zostali zakwalifikowani do udziału w szkoleniu. Wszyscy kandydaci ukończyli szkolenie i otrzymali stosowne świadectwa.

W odniesieniu do szkolenia rozpoczętego w IV kwartale 2017 r. spośród 9 kandydatów, 8 osób zostało skierowanych na badania psychologiczno- pedagogiczne. W wyniku ww. badan 7 osób zostało zakwalifikowanych do szkolenia, jedna osoba nie otrzymała kwalifikacji. Szkolenie rozpoczęło się w IV kwartale 2017 r., a zakończyło w kwietniu 2018 r.

Ponadto tutejsze Centrum organizowało badania psychologiczne dotyczące predyspozycji i motywacji niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka do pełnionej funkcji. Badaniami objęto 59 osób. Wszystkie osoby po przeprowadzonych badaniach uzyskały rekomendacje do pełnionej funkcji, przy czym większość z badanych otrzymało zalecenia w celu poprawy jakości oddziaływań opiekuńczo- wychowawczych. W tym celu koordynatorzy i specjaliści pracy z rodziną będą wspierali rodziny, w celu poprawy jakości świadczonych przez rodziny usług.

6. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;

W 2017 r. tutejsze Centrum zorganizowało grupy wsparcia dla spokrewnionych i niezawodowych rodzin zastępczych. Grupy wsparcia prowadzone były przez pedagoga, który został wyłoniony w ramach zapytania ofertowego. Spotkania były przygotowane z myślą o spokrewnionych i niezawodowych rodzinach zastępczych i specyficznych problemach związanych z pieczą zastępczą. Nakreślone zostały zagadnienia ważne dla opiekunów zastępczych dotyczące konsekwencji wychowawczej, stawiania dzieciom wymagań i egzekwowania ich oraz omówienie bieżących problemów rodzin dotyczących sprawowanej opieki nad dziećmi. Grupy wsparcia odbywały się w trzech miastach na terenie powiatu - Świdnicy, Strzegomiu i Świebodzicach, co było udogodnieniem dla rodzin, które chciały dotrzeć na spotkanie. W grupach wsparcia uczestniczyło łącznie **27** osób.

Z rozmów i ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród uczestników grup wsparcia wynikało, że byli oni zadowoleni z zaproponowanej formy wsparcia, wzbogacili swoją wiedzę i umiejętności w poszczególnych obszarach wychowawczych dotyczących relacji z dzieckiem, rozpoznawania potrzeb rozwojowych dziecka oraz adekwatnych reakcji do tych potrzeb. Jako dodatkowy element funkcjonowania grupy, uczestnicy wskazali możliwość wzajemnej wymiany doświadczeń.

7. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;

Dla zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej tutejsze Centrum zorganizowało **7 spotkań superwizyjnych po 5 godzin każde**, które stanowią swoista grupę wsparcia oraz są ważnym elementem edukacyjnym . Koszt stanowił kwotę **7.700 zł.** W ocenie organizatora pieczy wsparcie i pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów była konieczna ze względu na specyfikę zadań, przed którymi stają rodziny będąc opiekunami dla dzieci po traumach, urazach, z dużymi deficytami rozwojowymi i problemami emocjonalnymi. W superwizji uczestniczyło **17** osób.

Ponadto w 2017 r. zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka miały możliwość skorzystania z czasowego niesprawowania opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych, losowych albo zaplanowanego wypoczynku. Żadna z rodzin nie skorzystała z prawa czasowego niesprawowania opieki z powodów zdrowotnych lub losowych, natomiast 6 rodzin zawodowych (5 o charakterze pogotowia rodzinnego i 1 prowadząca rodzinny dom dziecka) skorzystało z prawa do wypoczynku. Zgodnie z art. 73 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej PCPR powierzyło opiekę nad dziećmi rodzinom pomocowym, z których 5 tworzyło rodziny zastępcze zawodowe, w tym 2 pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, 1 zawodowa rodzina zastępcza oraz 2 prowadzącym rodzinny dom dziecka. Wydatki z tytułu wynagrodzeń osób pełniących funkcje rodzin pomocowych stanowiły kwotę **9.498,72 zł.** W związku z pobytem rodzin na urlopie wypoczynkowym 11 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach pomocowych.

Pogotowia rodzinne i rodzinne domy dziecka, w których przebywało więcej niż czworo dzieci, objęte były wsparciem zatrudnionych przez PCPR (w ramach umowy zlecenia) osób do pomocy. Zadania wykonywane przez te osoby dotyczyły opieki nad dziećmi, pomocy w nadrabianiu zaległości edukacyjnych czy pomocy w pracach w gospodarstwie domowym. W okresie sprawozdawczym na umowę zlecenie zatrudnionych było 12 osób, którzy świadczyli pomoc w **9 rodzinach**. Koszt zadania wyniósł **140.249,77 zł**. Na realizację obu zadań środki finansowe pochodziły z budżetu PCPR.

8. Organizowanie pomocy wolontariuszy dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka;

Zgodnie z zapisami ustawy w 2017 r. tutejsze Centrum realizowało wsparcie dla rodzinnych form pieczy zastępczej w postaci wolontariatu. W 2017 r. w jednostce funkcję wolontariusza pełniło **9 osób**, które regularnie wspierały rodziny zastępcze. Wolontariusze zostali przeszkoleni indywidualnie i grupowo z zakresu wiedzy dotyczącej formalno-prawnych aspektów wolontariatu, a także poinformowani o działalności rodzinnej pieczy zastępczej. Przedstawiono im specyfikę pracy w rodzinach zastępczych, a także po zakończeniu szkolenia wprowadzono każdego wolontariusza do docelowej rodziny zastępczej, w której miał sprawować pomoc. Wolontariuszami byli uczniowie szkół gimnazjalnych i średnich, którzy zostali skierowani **do 2 zawodowych rodzin zastępczych, 1 spokrewnionej rodziny zastępczej**. Zakres wsparcia najczęściej dotyczył pomocy w nauce i nadrabianiu zaległości szkolnych dzieci oraz pomocy w opiece nad najmłodszymi podopiecznymi.

9. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;

Tutejsze Centrum przez cały ubiegły rok prowadziło ścisłą współpracę z III Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Świdnicy, który wydaje postanowienia o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Kontynuowano także bezpośrednią współpracę z pedagogami szkolnymi, wychowawcami szkół i przedszkoli oraz ośrodkami pomocy społecznej. Dzięki zebranych informacjom koordynatorzy i pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej mieli możliwość potwierdzenia swoich spostrzeżeń bądź zwrócenia uwagi na inne trudności wymagające pomocy, wsparcia, a czasami natychmiastowej interwencji.

W wyniku prowadzonej współpracy uzyskano około 325 opinii na temat funkcjonowania małych dzieci w szkole, co było podstawą do objęcia niektórych z nich bądź całych rodzin, dodatkową pomocą psychologiczną.

Ponadto coraz bardziej zacieśnia się współpraca PCPR w Świdnicy z ośrodkami pomocy społecznej na terenie powiatu. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wraz z asystentami rodzinnymi lub pracownikami socjalnymi tworzyli plany pomocy dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej. Podczas ocen sytuacji dziecka podejmowano wspólne decyzje dotyczące zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie.

10. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

W 2017 r. wsparcie osób tworzących system rodzinnej pieczy zastępczej realizowane było poprzez :

- a) czterech koordynatorów, zatrudnionych na umowę zlecenie, którzy swoim wsparciem i pomocą w okresie sprawozdawczym objęli 65 rodzin,
- b) trzech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych na umowę o pracę, którzy swoją opieką objęli łącznie 47 rodzin,
- c) trzech specjalistów pracy z rodziną, którzy swoim wsparciem i pomocą objęli 37 oraz 27 pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych.
- d) dwóch psychologów zatrudnionych w ramach umowy o pracę na 1/2 etatu.

Do obowiązków koordynatorów i specjalistów pracy z rodziną należało między innymi: udzielanie pomocy rodzinom w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających, udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej, udział w posiedzeniach Zespołu ds. oceny całokształtu sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz oceny rodziny zastępczej, przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2017 r. specjaliści pracy z rodziną i koordynatorzy przedłożyli 2092 karty czynności, odbyli 1675 wizyt w środowisku. Wobec 46 dzieci przebywających w pieczy zastępczej zostały przygotowane plany pomocy dziecku.

W wyniku działań koordynatorów, specjalistów pracy z rodziną, ośrodkami pomocy społecznej, Sądem Rodzinnym i Nieletnich: 7 dzieci powróciło pod opiekę rodziców, 5 dzieci umieszczono w innej rodzinie zastępczej, 4 dzieci przeniesiono do placówki opiekuńczo – wychowawczej, a 11 dzieci zostało adoptowanych, w tym wobec 5 dzieci była to adopcja zagraniczna.

Wsparcie psychologiczne realizowane było przez dwóch psychologów PCPR zatrudnionych na 1/2 etatu. Udzielał on pomocy poprzez następujące działania:

- a) poradnictwo i psychoedukację rodzin zastępczych, najczęściej w obszarach: wspierania dziecka po urazowych doświadczeniach, w procesie żałoby, w trudnych zachowaniach dzieci takich jak: agresja, zachowania autodestrukcyjne, buntownicze, niedostosowanie społeczne, trudności w budowaniu relacji przywiązaniowej, trudne zachowania związane z wejściem w wiek dojrzewania, problemy z uczeniem się; asertywna komunikacja; dyscyplinowanie dzieci i budowanie granic,
- b) pomoc terapeutyczną i interwencję kryzysową dla dzieci po urazowych doświadczeniach takich jak: porzucenie, przemoc, zaniedbanie, zaburzenia relacji przywiązania, zespół stresu pourazowego, wspieranie dziecka w procesie żałoby, wspieranie młodzieży w usamodzielnianiu i budowaniu własnej, dorosłej tożsamości,
- c) opiniowanie psychologiczne kandydatów na rodziny zastępcze,

d) asystowanie podczas kontaktu dziecka z rodziną.

Na przestrzeni 2017 r. psycholog udzielił **331** porad/konsultacji, a **47 osób** (rodzice zastępczy lub dzieci) cyklicznie korzystało z ich wsparcia i pomocy.

Ponadto psycholog przy umieszczaniu nowych dzieci – szczególnie w pogotowiach rodzinnych i rodzinnych domach dziecka, diagnozowali sytuację dziecka i jego psychologiczne funkcjonowanie.

Wobec wszystkich dzieci zgłoszonych do adopcji psycholog opracowywali kartę adopcyjną dziecka.

11. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;

Wszystkie rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, podczas spotkań z koordynatorami i **specjalistami pracy z rodziną** oraz w wyniku szkoleń czy spotkań integracyjnych informowano o możliwości korzystania z porad radcy prawnego w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Świdnicy. Powyższa informacja była również przekazywana poprzez stronę internetową tutejszego Centrum.

12. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;

Dokonanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej realizowane było w oparciu o zapisy ustawy. Kwestionariusz do okresowej oceny sytuacji dziecka pozwolił rzetelnie ustalić aktualną sytuację rodzinną dziecka, przeanalizować stosowane metody pracy z dzieckiem i rodziną, zmodyfikować plan pomocy dziecku, dokonać oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb i uzasadnić celowość dalszego pobytu w pieczy zastępczej. Skrupulatnie wypełniliśmy wymogi ustawy tzn.: oceny sytuacji dziecka w wieku poniżej 3 lat, dokonywaliśmy nie rzadziej niż co trzy miesiące, a dzieci powyżej 3 lat, nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Kwestionariusz do oceny rodziny, oceniał rodzinę pod kątem predyspozycji do pełnienia powierzonej jej funkcji oraz jakość wykonywanej pracy. Pozwalał także znaleźć odpowiedzi na pytania czy rodzina: traktuje dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, czy zapewnia dostęp do przysługujących mu świadczeń zdrowotnych, czy wyrównuje braki rozwojowe i szkolne dziecka, czy zapewnia rozwój jego uzdolnień i zainteresowań, czy zaspokaja potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne, oraz religijne, czy zapewnia ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka, czy umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

W ramach działań Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej odbyło się **28** spotkań, na których dokonano oceny całokształtu sytuacji dziecka w łącznej liczbie **437** ocen. Wszystkie przeprowadzone oceny zostały przekazane do Sądu Rejonowego w Świdnicy. W przypadku **4** dzieci oceny dotyczące zasadności pobytu w rodzinnej pieczy zastępczej były negatywne.

W wyniku ww. działania 1 dziecko zostało umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Pozostałe dzieci nadal przebywają w rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny te dostały zalecenia dotyczące wdrożenia konkretnych zmian w funkcjonowaniu rodziny.

13. Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-

pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczęą;

Opisane w pkt. 1, 5, 7, 9,10.

14. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

Kwestia badań psychologicznych i pedagogicznych została opisana w pkt. 2. Ponadto w okresie sprawozdawczym sporządzono 22 opinie w rodzinach kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, o których mowa w art. 42 ust.7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z czego 12 opinii było pozytywnych, a w pozostałych przypadkach wydano opinie negatywne. Spośród ww. 22 opinii, 13 dotyczyło rodzin spokrewnionych z dzieckiem w linii prostej, a 9 rodzin skierowano na badania pedagogiczno – psychologiczne celem poszerzenia diagnozy.

Spośród opiniowanych rodzin Sąd Rodzinny w Świdnicy do końca grudnia 2017r. zawiązał 12 rodzin zastępczych. Część spraw nadal jest w toku, natomiast w przypadku części sąd umorzył postępowanie.

15. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;

Na terenie powiatu świdnickiego dość liczną grupę stanowią zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka (14 rodzin). Formą wsparcia dla zawodowych rodzin zastępczych były spotkania superwizyjne z certyfikowanym zewnętrznym psychologiem. Podczas superwizji rodziny dzieliły się z fachowcem swoimi trudnościami, wątpliwościami i pomysłami, przyglądały się swojej pracy, omawiały problemy. Miały także możliwość wymiany doświadczeń, przemyśleń, wspólnego zastanowienia się nad źródłami trudności, szukania istoty problemu, dochodzenia do nowych rozwiązań. Często było to także odkrywanie swoich nieuświadomianych wcześniej uczuć i przekonań. Uczestnicząc w superwizji rodziny odkrywały obszary, które dla nich samych były nieznane. W siedmiu spotkaniach 5 godzinnych wzięło udział 17 osób. Koszt 7.700 zł.

Ponadto dla zawodowych rodzin zastępczych oraz pracowników PCPR oraz kadry pomocy społecznej zostało zorganizowane szkolenie pt. „Rozpoznawanie kryzysu psychicznego u dzieci i dorosłych”. Termin realizacji- 28-29 września 2017 r. W szkoleniu wzięło udział łącznie 47 osób.

Źródło obu działań- budżet PCPR.

Dodatkowo rodziny zastępcze zostały zaproszone do udziału w Konferencji pt.: „Dopalacze- dlaczego są aż tak niebezpieczne”, organizowanej przez PSSE w Świdnicy w dniu 9 października 2017 r.

16. Zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;

W 2017 r. działania pracowników Centrum, w tym koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zostały wsparte poprzez spotkania superwizyjne. Odbyło się 9 **spotkań po 5 godzin każde**. Koszt został pokryty ze środków jednostki, w łącznej kwocie

9.900 zł. Pracownicy mieli możliwość korzystania ze szkoleń i konferencji, które pogłębiały ich dotychczasową wiedzę i wzmacniały posiadane umiejętności.

Ponadto pracownicy PCPR skorzystali z następujących szkoleń i konferencji:

- 1) Szkolenie z zakresu poprawy bezpieczeństwa kadr pomocy społecznej działających na terenie powiatu w terminie 25 kwietnia, 16 i 30 maja 2017 r. Szkolenie prowadzone było przez policjantów z Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu.
- 2) Szkolenie pt.: „Rozpoznawanie kryzysu psychicznego u dzieci i dorosłych” adresowanego dla kadr pomocy społecznej i pieczy zastępczej. Termin realizacji- 28-29 września 2017 r.
- 3) Konferencja pt.: „Dopalacze- dlaczego są aż tak niebezpieczne „organizowanej przez PSSE w Świdnicy w dniu 9 października 2017 r.
- 4) Szkolenie dla pracowników PCPR pt.: „Komunikacja nastawiona na współpracę i rozwiązywanie konfliktów”. Szkolenie odbyło się w dniach 20 - 21 listopada 2017 r.,
- 5) Szkolenie dla kadr pomocy społecznej z terenu powiatu z procedury Niebieskiej Karty. Szkolenie było prowadzone przez policjantkę z Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu.

17. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;

Sprawozdanie Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej za 2017 r. zostało przedłożone w dniu 13 kwietnia 2018 r.

18. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

W 2017 r. PCPR, jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej sporządził **11** informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną. Informacje te przekazane zostały do Ośrodka Adopcyjnego we Wrocławiu. W trzech przypadkach odstąpiono od wszczęcia procedury adopcyjnej, gdyż dziecko (powyżej 13 roku życia) nie wyraziło zgody na adopcję. Pozostałe, dwoje zgłoszonych dzieci zostało przysposobionych na terenie kraju. Szóstka dzieci nadal oczekuje na przysposobienie.

19. Organizowanie opieki nad dzieckiem w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki;

W 2017 r. zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka miały możliwość skorzystania z czasowego niesprawowania opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych, losowych albo zaplanowanego wycieczki. Żadna z rodzin nie skorzystała z prawa czasowego niesprawowania opieki z powodów zdrowotnych lub losowych, natomiast 6 rodzin zawodowych (5 o charakterze pogotowia rodzinnego i 1 prowadząca rodzinny dom dziecka) skorzystało z prawa do wycieczki. Zgodnie z art. 73 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej PCPR powierzyło opiekę nad dziećmi rodzinom pomocowym, z których **5** tworzyły rodziny zastępcze zawodowe, w tym **2** pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, **1** zawodowa rodzina zastępcza oraz **2** prowadzącym rodzinny dom dziecka. Wydatki z tytułu wynagrodzeń osób pełniących funkcje rodzin pomocowych stanowiły kwotę **9.498,72 zł.** W ramach czasowego niesprawowania opieki związanego z wycieczką rodzin zastępczych, 11 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach pomocowych.

Źródło - budżet PCPR.

20. Dodatkowe działania w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej;

a) Programy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy w 2017 r. aplikowało w konkursach ogłoszonych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach **resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej**. Starania zakończyły się uzyskaniem dotacji na program pn. „**Koordinatorzy rodzinnej pieczy zastępczej**”, który dotyczył możliwości ubiegania się o zwrot środków finansowych za zatrudnienie koordinatorów. Na to zadanie tutejsze Centrum pozyskało środki w wysokości czego **88.556,03 zł** pochodziło z dotacji MRPiPS.

b) Działania integracyjne:

- 14 maja 2017r. PCPR było partnerem w organizacji festynu rodzinnego z okazji „Dnia Rodziny”, którego głównym organizatorem była Fundacja Małżeństwo Rodzina ze Świdnicy. Podczas festynu PCPR promowało rodzicielstwo zastępcze.
- Obchody **Ogólnopolskiego Dnia Rodzicielstwa Zastępczego**, które odbyły się w dniu **24 czerwca 2017 r.** Plenerowe Warsztaty Rodzinnej Pieczy Zastępczej „Otwarty Dialog” zorganizowano w Krzyżowej. Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego zorganizowano dla rodzin zastępczych z terenu powiatu świdnickiego, które odbyły się w formie warsztatów kreatywnych (warsztat gliniarski, warsztaty mydlarskie i świec plastycznych oraz planetarium). W warsztatach udział wzięli rodzice zastępczy oraz ich podopieczni. Ponadto dla dzieci były zapewnione animacje. Zwieńczeniem zabawy było wspólne ognisko i pieczenie kiełbasek. Dzieciom zapewniono atrakcyjne nagrody za aktywny udział w warsztatach. Łącznie w festynie wzięło udział około **180** osób. Warto podkreślić, że na realizację niniejszych warsztatów tutejsze Centrum pozyskało dofinansowanie z Fundacji Ernst & Yuong w wysokości 5.000 zł oraz sponsorów, tj. PCO Żarów S. A., Porcelana „Karolina”, Franc Textil oraz Greenbrier Europe (Wagony Świdnica).
- Kolejnym działaniem było pozyskanie dla **15 dzieci** udziału w dwutygodniowej kolonii letniej w Międzywodziu oraz w Stegnie. Udział w kolonii został w całości sfinansowany przez Urząd Wojewódzki we Wrocławiu.
- Dodatkowo tutejsza jednostka brała udział w Targach Żywności „Zdrowie to smak” w Świdnicy zorganizowanego w dniu 26 sierpnia 2017 r. Podczas imprezy tutaj Centrum promowało ideę rodzicielstwa zastępczego, zapewniono atrakcje dla dzieci w postaci balonów, zabaw plastycznych oraz malowania twarzy.
- Ponadto w 2017 r. PCPR zorganizowało Mikołajki dla dzieci z zawodowych rodzin zastępczych. W ramach tego działania w dniu 4. grudnia 2017r. młodsze dzieci w wieku od jednego roku życia do 11 lat miały zapewniony wyjazd do sali zabaw Loopy's World we Wrocławiu. Natomiast starsze dzieci oraz pełnoletni wychowankowie pozostający w pieczy zastępczej otrzymali vouchery do kina Cinema 3D w Świdnicy na dowolnie wybrany seans. Sponsorem imprezy były Wagony Świdnickie.

21. Potrzeby w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej na 2018 rok:

1. Udzielanie rodzinom zastępczym pomocy, o której mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym kontynuowania zatrudniania koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych poprzez kontynuowanie akcji propagujących rodzinne formy opieki, mającej na celu pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze oraz prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze. Niezmiernie istotnym elementem jest pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, celem zabezpieczenia miejsc dla dzieci do 10 roku życia.
3. Zapewnienie środków finansowych na organizację specjalistycznych form wsparcia rodzinnych form pieczy zastępczej, aplikowanie o środki finansowe w ramach ogłaszanych konkursów.
4. Kontynuowanie działań na rzecz rozwoju wolontariatu poprzez nawiązanie współpracy ze szkołami, organizacjami pozarządowymi działającymi na danym terenie, organizowanie szkoleń i spotkań dla wolontariuszy.
5. Kontynuacja spotkań superwizyjnych oraz szkoleń dla rodzinnych form pieczy zastępczej i pracowników PCPR.
6. Realizacja projektu „Akademia rozwoju” na rzecz podopiecznych i osób tworzących rodzinne formy pieczy zastępczej.
7. Dążenie do tworzenia przyjaznego klimatu w zakresie polityki mieszkaniowej, zapewniającej lokale mieszkaniowe dla zawodowych rodzin zastępczych oraz usamodzielnionych wychowanków pieczy na terenie powiatu świdnickiego.